

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ydinenergilain sekä Finanssivalvonnasta annetun lain 4 ja 71 §:n ja Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ydinenergilain sekä Finanssivalvonnasta annetun lain 4 ja 71 §:n ja Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetun lain muuttamisesta (HE 178/2020 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Anja Liukko, työ- ja elinkeinoministeriö
- teollisuusneuvos Liisa Heikinheimo, työ- ja elinkeinoministeriö
- toimistopäällikkö Mikko Kuusela, Finanssivalvonta
- rahoituspäällikkö Mika Tasa, Valtiokonttori
- yksikön päällikkö Jari Tuunanen, Fortum Power and Heat Oy
- Vice President Tommi Nyman, Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy
- asiantuntija Kati Takala, Energiateollisuus ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT
- Säteilyturvakeskus
- Posiva Oy
- Teollisuuden Voima Oyj

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi ydinenergilakia, Finanssivalvonnasta annettua lakia ja Finanssivalvonnan valvontamaksusta annettua lakia.

Ydinjätehuollon kustannuksiin varautumista koskevaa sääntelyä uudistettaisiin siten, että Valtion ydinjätehuoltorahaston hallinnoimien varojen sijoitustoiminta voisi olla nykyistä monipuolisempaa ja pitkäjänteisempää sekä mahdollistaa laajemman riskinoton. Ydinjätehuoltovelvollisille säädettäisiin velvollisuudeksi osallistua sijoitustoimintaan liittyvään riskienhallintaan. Ydinjätehuoltovelvollisten takaisinlainausoikeutta rajoitettaisiin. Valtion ydinjätehuoltorahas-

Valiokunnan mietintö TaVM 2/2021 vp

ton hallintomallia ja johto-organisaatiota uudistettaisiin, ja niistä säädettäisiin nykyistä yksityiskohtaisemmin lakitasolla. Johtokunnan operatiiviset tehtävät siirrettäisiin pääosin rahaston toimitusjohtajalle.

Valtion ydinjätehuoltorahaston rahoittamien ydinlaitosten turvallista käyttöä ja ydinjätehuoltoa koskevien avustusjärjestelmien sääntelyä uudistettaisiin. Avustusjärjestelmät ja niihin liittyvät rahaston erillisvarallisuudet yhdistettäisiin. Sääntelyä täydennettäisiin ydinlaitosten haltijoilta ja jätehuoltovelvollisilta vuosina 2026—2032 perittävien maksujen perusteita koskevilla säännöksillä. Lisäksi sääntelyä uudistettaisiin teknisesti.

Esityksen tarkoituksena on huolehtia Valtion ydinjätehuoltorahaston hallinnoimien varojen arvon säilymisestä ja samalla niiden riittävydestä ydinjätehuollon kustannuksiin varautumiseen sekä mahdollistaa nykyistä parempi tuotto. Tarkoituksena on myös tehostaa rahaston tutkimustoimintaa edistävien varojen kohdentamista ja uudistaa avustusjärjestelmän hallinnointia.

Finanssivalvonnasta annettua lakia muutettaisiin siten, että Finanssivalvonta valvoisi Valtion ydinjätehuoltorahaston sijoitustoimintaa, sisäpiirirekisteriä ja sisäpiiri-ilmoituksia. Finanssivalvonnan valvontamaksusta annettua lakia muutettaisiin siten, että rahastolle säädettäisiin velvollisuus maksaa Finanssivalvonnalle valvontamaksu.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä toukokuuta 2021.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Esityksen tavoitteet. Ehdotetun sääntelyn tavoitteena on varmistaa Valtion ydinjätehuoltorahaston hallinnoimien varojen riittävyys ydinjätehuollon kustannuksiin sekä mahdollistaa näiden varojen nykyistä parempi tuotto. Tarkoituksena on myös tehostaa rahaston tutkimustoimintaa edistävien varojen kohdentamista ja uudistaa avustusjärjestelmän hallinnointia.

Talousvaliokunta puoltaa ehdotetun sääntelyn hyväksymistä vähäisin, Säteilyturvakeskuksen (STUK) asemaa vahvistavin muutoksin.

Avustukset. Ydinennergialakiin ehdotetaan muutoksia, joiden mukaan Valtion ydinjätehuoltorahasto (VYR) voi myöntää avustuksia sellaista tutkimustoimintaa varten, jonka tavoitteena on edistää ydinlaitosten turvallista käyttöä ja ydinjätehuollon ratkaisujen kehittymistä sekä varmistaa, että viranomaisten, ydinlaitosten haltijoiden ja jätehuoltovelvollisten saatavilla on riittävästi asiantuntemusta.

Ehdotetun sääntelyn mukaan VYR voi myöntää avustusta tutkimusinfrastruktuuria sekä korkeasteen koulutustoimintaa varten. Etusija annetaan hankkeille, joiden arvioidaan tuottavan laajalaisesti hyödynnettävää tutkimustietoa. Avustusta ei kuitenkaan ole mahdollista myöntää sellaisille hankkeille, jotka välittömästi liittyvät tässä laissa tarkoitettuun ydinennergian käytön valvontaan, lupakäsittelyyn tai lupahakemusaineiston valmisteluun.

Valiokunnan mietintö TaVM 2/2021 vp

Avustuksen käyttökohteet määritellään siis jatkossa väljemmin kuin voimassa olevassa laissa. Talousvaliokunta puoltaa valittua sääntelyratkaisua. Säännösuudistuksen taustalla vaikuttaa kokonaisturvallisuusajattelu, jonka kannalta on tärkeää, että STUK:n saatavilla on riittävästi asiantuntemusta.

Tutkimusohjelmakausi on tarkoitus pidentää nykyisestä neljästä vuodesta kuuteen vuoteen. Ohjelmakauden pituus on sovitettu yhteen VYR:n toimintaa koskevien muiden aikataulujen kanssa, muun muassa ydinenergialain 53 b §:ään ehdotettujen maksuaikatauluja koskevien säännösten kanssa. Tutkimusohjelman puitteissa on myös jatkossa tarkoitus valmistella vuosittainen hankekokonaisuus, jonka perusteella yksittäiset avustuspäätökset valmistellaan. STUK:lla on siten myös jatkossa keskeinen asema tutkimusohjelman sekä sen puitteissa vuosittain valmisteltavien hankekokonaisuuksien ja avustuspäätösten kannalta. STUK:n asemaa vahvistettaisiin yksityiskohtaisissa perusteluissa täsmällisemmin kerrotulla tavalla.

Talousvaliokunta korostaa, että avustettavien hankkeiden tulee olla korkeatasoisia. Tarkoituksena on edistää moniteknologista ja monialaista tutkimusta, joka ei kuitenkaan ole teoreettista tieteellistä perustutkimusta. Etusijan antaminen hankkeille, joiden arvioidaan tuottavan laaja-alaisesti hyödynnettävää tutkimustietoa, tarkoittaa käytännössä hankkeiden tulosten olevan pääosin julkaistavissa. Tämä mahdollistaa myös kansainvälisen vertaisarvioinnin.

Talousvaliokunta huomauttaa lisäksi, että ydinenergialain 7 a luvun mukaisessa valtionavustuslain (688/2001) soveltamisalaan kuuluvassa avustusjärjestelmässä jaetaan vuosittain noin 10 miljoonaa euroa. Tässä valossa avustusjärjestelmästä ei ole tarkoituksenmukaista säätää yksityiskohtaisesti ydinenergialaissa.

Ydinturvallisuusmaksu. Ydinenergialakiin ehdotetussa 53 b §:n 1 ja 2 momentissa säädetään ydinlaitoksen haltijalta perittävästä maksusta (ydinturvallisuusmaksu). Ehdotuksen mukaan maksu määräytyy vuosina 2026—2032 pääosin lämpötehon megawattien perusteella, minkä lisäksi jokaiselta toiminnanharjoittajalta perittäisiin vuosittain perusosa 320 000 euroa, jokaiselta siis samansuuruisena. Ehdotuksen mukainen ydinturvallisuusmaksu kokonaisuutena on näin ollen voimakkaasti porrastettu. Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on esitetty, että perusosa muodostaa varsin suuren taloudellisen rasitteen pienille, modulaarisille reaktoreille. Talousvaliokunta korostaa tätäkin näkökohtaa punnittuaan, että ydinturvallisuuden varmistamiseen liittyviä velvoitteita tulee arvioida kokonaisuutena. Huomionarvoista on, että tutkimusohjelman tarpeet ja siitä saatavat hyödyt eivät ole suoraan verrannollisia ydinlaitoksen haltijan laitosesiköiden lämpötehon megawattimäärään, vaan ne jakautuvat osittain tasaisemmin ja perustuvat ydinvoimalaitoksen toimintaan yleisemmin.

Maksuvelvollisuuden kohdentamisessa tulee lisäksi ottaa huomioon, että kertyneillä varoilla rahoitetaan ydinlaitosten turvallista käyttöä ja ydinjätehuollon kehittymistä edistävää tutkimustoimintaa. Jatkossa tutkimusohjelmaan on mahdollista ottaa yhdeksi painopistealueeksi myös esimerkiksi juuri pienten modulaaristen reaktoreiden turvallisen käytön edistäminen. Tällöin tällaisten reaktorien käyttöä valmistelevat tahot voivat hyötyä tutkimusohjelmasta jo ennen niihin liittyvän ydinturvallisuusmaksuvelvoitteen alkamista.

Valiokunnan mietintö TaVM 2/2021 vp

Rahaston sijoitustoiminta. Talousvaliokunta pitää tarpeellisena, että rahaston varallisuuden hoitaminen tehdään tavalla, joka mahdollistaa varallisuuden arvon säilyttämisen ja maltillisen kasvun, kuitenkin rahaston perustarkoituksen turvaavalla tavalla. Ydinjätehuollon kustannukset muuttuvat yleisen kustannus- ja ansiotason myötä, ja siksi on tärkeää, että ajanmukaisella varainhoidon strategialla turvataan rahaston riittävyys vaativaakin työpanosta edellyttävään, asianmukaiseen ydinjätehuoltoon.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki ydinenergiain lain muuttamisesta

7 luku. Varautuminen ydinjätehuollon kustannuksiin

53 d §. Avustusten myöntäminen ja maksaminen. Voimassa olevassa ydinenergiain laissa ei säädetä avustusten myöntämistä koskevasta valmistelusta ja siihen liittyvästä kuulemismenettelystä. Riittävän laaja-alaisen viranomaisnäkemys saamiseksi STUK:n tulee järjestää tutkimusohjelmaa sekä hankekokonaisuuksia ja avustettavia hankkeita koskeva kannanmuodostus. Tästä ei ole tarkoituksenmukaista säätää laissa, mutta talousvaliokunta katsoo, että ehdotettuun 53 d §:ään tulee lisätä säännös, jonka mukaan STUK:lta pyydetään lausunto ennen avustusten myöntämistä koskevien päätösten tekemistä.

Ehdotetun pykälän 2 momentti saa siten seuraavan sisällön:

”Rahasto päättää hakemusten perusteella avustusten myöntämisestä siten, että avustettavat hankkeet ovat korkeatasoisia ja edistävät kokonaisuudessaan tarkoituksenmukaisella tavalla 53 a §:ssä säädettyjä tavoitteita. Etusija annetaan hankkeille, joiden arvioidaan tuottavan laaja-alaisesti hyödynnettävää tutkimustietoa. Ennen avustusten myöntämistä tulee avustettavista hankkeista pyytää Säteilyturvakeskuksen lausunto. Avustusta ei kuitenkaan voida myöntää sellaisille hankkeille, jotka välittömästi liittyvät tässä laissa tarkoitettuun ydinenergian käytön valvontaan, lupakäsittelyyn tai lupahakemusaineiston valmisteluun. Avustushakemus toimitetaan työ- ja elinkeinoministeriöön.”

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 178/2020 vp sisältyvät 2. ja 3. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 178/2020 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotus)

Valiokunnan mietintö TaVM 2/2021 vp

Valiokunnan muutosehdotus

1.

Laki

ydinenergialain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan ydinenergialain (990/1987) 82 §:n 5 kohta, sellaisena kuin se on laissa 342/2008, muutetaan 37 §:n 6 ja 7 kohta, 38 §, 41 §:n 1 momentin 1 kohta, 42 §:n 2 momentti, 43 §:n 2 momentti, 45 §:n 1 momentin johdantokappale ja 1 kohta, 51, 52, 53 a—53 e ja 75 §, sellaisina kuin niistä ovat, 38 § osaksi laeissa 1131/2003 ja 342/2008, 42 §:n 2 momentti ja 51 § laissa 1078/1996, 43 §:n 2 momentti laissa 410/2012, 52 § osaksi laeissa 1078/1996 ja 1077/1998, 53 a § osaksi laeissa 1131/2003, 676/2015 ja 905/2017, 53 b § osaksi laeissa 1131/2003 ja 676/2015, 53 c ja 53 e § laeissa 1131/2003 ja 342/2008, 53 d § laissa 905/2017 sekä 75 § laissa 964/2020, sekä lisätään 37 §:ään uusi 8—10 kohta, 41 §:ään uusi 4 ja 5 momentti sekä lakiin uusi 38 a—38 d ja 52 a—52 d § seuraavasti:

37 §

Määritelmät

Tässä luvussa tarkoitetaan:

-
- 6) *kateosuudella* sitä varojen määrää, jonka Valtion ydinjätehuoltorahasto kulloinkin vahvistaa rahastossa olevan erotettuna käytettäväksi jätehuoltovelvollisen valtiolle luovutettavaksi määrättyjen ydinjätteiden ydinjätehuoltoon;
 - 7) *rahaston voitolla* sitä määrää, jolla Valtion ydinjätehuoltorahaston korkotulojen ja valtiovarastossa olleista varoista saatujen korvausten yhteenlaskettu määrä sekä sijoitustoiminnan voitto ylittää rahaston hallinnosta ja pääoman hoidosta aiheutuneiden kulujen ja luottotappioiden yhteenlasketun määrän;
 - 8) *rahaston tappiolla* sitä määrää, jolla Valtion ydinjätehuoltorahaston korkotulojen ja valtiovarastossa olleista varoista saatujen korvausten yhteenlaskettu määrä sekä sijoitustoiminnan tappio alittaa rahaston hallinnosta ja pääoman hoidosta aiheutuneiden kulujen ja luottotappioiden yhteenlasketun määrän;
 - 9) *suojaosuudella* sitä varojen määrää, joka lisätään jätehuoltovelvollisen kalenterivuoden rahastotavoitteeseen;

Valiokunnan mietintö TaVM 2/2021 vp

10) täydentävällä suojaosuudella jätehuoltovelvollisen kalenterivuoden rahastotavoitteen perusteella laskettavaa määrää sellaisia vastaavia vakuuksia, joita rahasto voi vaatia tarvittaessa ylittävien ja ennakoimattomien sijoitustoimintaan liittyvien riskien varalta.

38 §

Valtion ydinjätehuoltorahasto

Varautumisen toteuttamista varten on valtion tulo- ja menoarvion ulkopuolella työ- ja elinkeinoministeriön alainen ja sen hallinnoima Valtion ydinjätehuoltorahasto, jonka tehtävänä on huolehtia tämän luvun ja 7 a luvun mukaisesti määräytyvien maksujen perimisestä ja näin kerättyjen varojen hallinnoimisesta sekä hoitaa muut sille tässä luvussa ja 7 a luvussa säädettyt tehtävät. Rahaston toiminnassa noudatettavista hyvän hallinnon periaatteista säädetään hallintolaissa (434/2003), kielilaissa (423/2003) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa.

Valtion ydinjätehuoltorahaston toiminnan yleinen ohjaus ja valvonta kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle. Ministeriöllä on oikeus antaa rahaston hallinnon järjestämistä, rahaston talouden hoitoa ja rahaston varojen sijoittamista koskevia yleisiä määräyksiä. Ministeriöllä on oikeus saada rahastolta tarvitsemansa tiedot ja selvitykset.

Tarkempia säännöksiä rahaston tehtävistä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

38 a §

Valtion ydinjätehuoltorahaston johtokunta

Valtion ydinjätehuoltorahastossa on johtokunta, jonka tehtävä on:

- 1) huolehtia rahaston hallinnosta sekä talouden ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä;
- 2) päättää rahaston talouden ja toiminnan kannalta merkittävistä ja laajakantoisista asioista;
- 3) johtaa ja valvoo rahaston sijoitustoimintaa sekä tehdä siihen liittyvät päätökset 52 §:n mukaisesti;
- 4) päättää niiden 48—50 §:ssä tarkoitettujen toimenpiteiden suorittamisesta, joita ei ole säädetty valtioneuvoston tai työ- ja elinkeinoministeriön tehtäväksi;
- 5) päättää avustuksen myöntämisestä tutkimus- ja infrastruktuurihankkeelle, jos tuen määrä ylittää 200 000 euroa, ja myönnetyn avustuksen takaisinperinnästä;
- 6) huolehtia rahaston kirjanpidon, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä;
- 7) ratkaista rahaston päätöksiä koskevat oikaisuvaatimukset ja antaa vastine rahaston päätöksiä koskevissa valitusasioissa;
- 8) päättää rahaston toiminta- ja taloussuunnitelmasta sekä tehdä työ- ja elinkeinoministeriölle esitys rahaston vuotuiseksi talousarvioksi;
- 9) huolehtia rahaston maksuvalmiudesta;
- 10) hyväksyä ja allekirjoittaa rahaston tilinpäätös ja siihen kuuluva toimintakertomus sekä toimittaa se työ- ja elinkeinoministeriölle.

Valtioneuvosto nimittää johtokunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Johtokunnassa on puheenjohtajan lisäksi varapuheenjohtaja ja enintään viisi muuta jäsentä. Yksi jäsenistä on määrättävä työ- ja elinkeinoministeriön ja yksi valtiovarainministeriön ehdottamista henkilöistä. Johtokunnassa tulee olla riittävä sijoitustoiminnan ja riskienhallinnan asiantuntemus ja muu johtokun-

Valiokunnan mietintö TaVM 2/2021 vp

nan tehtävien hoitamisen kannalta tarpeellinen asiantuntemus. Finanssivalvonnan on annettava johtokuntaan esitettävien henkilöiden sijoitustoiminnan ja riskienhallinnan asiantuntemuksesta lausunto työ- ja elinkeinoministeriön pyynnöstä. Työ- ja elinkeinoministeriö voi vapauttaa johtokunnan jäsenen tehtävästään. Työ- ja elinkeinoministeriö määrää jäsenten palkkiot sekä vahvistaa johtokunnan esityksestä rahaston työjärjestyksen.

Johtokunta on päätösvaltainen, kun neljä jäsentä on läsnä. Läsnä olevista yhden on oltava puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja. Kullakin jäsenellä on yksi ääni. Asiat ratkaistaan yksinkertaisella ääntenemmistöllä. Äänen mennessä tasan ratkaisee kokouksen puheenjohtajan ääni.

Johtokunnan puheenjohtajaan ja muihin jäseniin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Johtokunnan tehtävistä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

38 b §

Valtion ydinjätehuoltorahaston toimitusjohtaja ja muu henkilökunta

Valtion ydinjätehuoltorahastolla on toimitusjohtaja, tämän sijainen ja esittelijöitä, joina toimivat työ- ja elinkeinoministeriön rahaston tehtäviin määräämät ministeriön virkamiehet. Toimitusjohtajan sijaiseen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään toimitusjohtajasta. Rahaston tehtävissä voivat työskennellä myös valtion muun viraston palveluksessa olevat virkamiehet. Muun viraston virkamiehen määrää tehtävään työ- ja elinkeinoministeriön pyynnöstä se virasto, jonka virkaan tai virkasuhteeseen virkamies on nimitetty.

Toimitusjohtaja hoitaa rahaston juoksevaa hallintoa johtokunnan antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti sekä seuraa sijoitussalkun kehitystä ja ryhtyy sen osalta tarvittaessa toimiin. Toimitusjohtaja vastaa siitä, että rahaston kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty. Toimitusjohtajan on annettava johtokunnalle ja sen jäsenelle tiedot, jotka ovat tarpeen johtokunnan tehtävien hoitamiseksi.

Toimitusjohtaja ratkaisee rahastossa ratkaistavat asiat esittelystä, jollei päätösvalta kuulu johtokunnalle. Toimitusjohtaja saa kuitenkin ryhtyä rahaston talouden ja toiminnan kannalta merkittäviin ja laajakantoisiin toimiin ainoastaan tilanteessa, jossa johtokunnan päätöstä ei voida odottaa aiheuttamatta rahaston toiminnalle olennaista haittaa. Tällöin johtokunnalle on mahdollisimman pian annettava tieto toimista.

Rahaston hallinnon järjestämisestä, henkilökunnasta ja kulujen korvaamisesta työ- ja elinkeinoministeriölle voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

38 c §

Sisäpiiri-ilmoitus

Valtion ydinjätehuoltorahaston sisäpiiriläinen on velvollinen ilmoittamaan 2 momentissa tarkoitettut tiedot 38 d §:ssä tarkoitettuun rahaston sisäpiirirekisteriin (*sisäpiiri-ilmoitus*). *Sisäpiiriläisellä* tarkoitetaan:

1) rahaston johtokunnan puheenjohtajaa ja muuta jäsentä, toimitusjohtajaa sekä tilintarkastajaa ja tilintarkastusyhteisön toimihenkilöä, jolla on päävastuu rahaston tilintarkastuksesta;

Valiokunnan mietintö TaVM 2/2021 vp

2) muuta rahaston palveluksessa olevaa henkilöä, jolla on mahdollisuus vaikuttaa rahaston varojen sijoittamista koskevan päätöksen tekemiseen tai joka muutoin saa säännöllisesti haltuunsa tällaisia osakkeita tai rahoitusvälineitä koskevaa sisäpiirintietoa.

Sisäpiiri-ilmoituksessa on mainittava:

- 1) vajaavaltainen, jonka edunvalvoja sisäpiiriläinen on;
- 2) yhteisö tai säätiö, jossa sisäpiiriläisellä tai 1 kohdassa tarkoitettulla vajaavaltaisella on suoraan tai välillisesti määräysvalta;
- 3) sisäpiiriläisen sekä 1 kohdassa tarkoitettun vajaavaltaisen ja 2 kohdassa tarkoitettun yhteisön tai säätiön omistamat säännellyllä markkinalla tai monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä kaupankäynnin kohteena Suomessa olevat osakkeet ja sellaiset rahoitusvälineet, joiden arvo määräytyy kyseisten osakkeiden perusteella.

Sisäpiiri-ilmoitukseen on sisällytettävä asianomaisen henkilön, yhteisön tai säätiön yksilöimiseksi tarvittavat tiedot sekä osakkeita ja muita rahoitusvälineitä koskevat tiedot.

Edellä 2 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja tietoja ei tarvitse ilmoittaa siltä osin kuin ne koskevat asunto-osakeyhtiötä, asunto-osakeyhtiölain (1599/2009) 28 luvun 2 §:ssä tarkoitettua keskinäistä kiinteistöosakeyhtiötä, aatteellista tai taloudellista yhdistystä taikka voittoa tavoittelematonta yhteisöä. Jos yhteisö käy säännöllisesti kauppaa rahoitusvälineellä, sitä koskevat tiedot on kuitenkin ilmoitettava.

Sisäpiiri-ilmoitus on tehtävä neljäntoista päivän kuluessa siitä, kun sisäpiiriläinen on nimitetty tai määrätty 1 momentissa tarkoitettuun tehtävään. Sisäpiiriläisen on tehtävässä ollessaan seitsemän päivän kuluessa ilmoitettava rahastolle:

- 1) 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetuilla osakkeilla ja rahoitusvälineillä tehdyt hankinnat ja luovutukset, jos omistuksen muutos on vähintään 5 000 euroa;
- 2) muut kuin 1 kohdassa tarkoitettut tässä pykälässä tarkoitetuissa tiedoissa tapahtuvat muutokset.

Jos 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettut osakkeet tai rahoitusvälineet on liitetty arvo-osuusjärjestelmään, rahasto voi järjestää menettelyn, jossa tiedot saadaan arvo-osuusjärjestelmästä. Tällöin ei erillistä sisäpiiri-ilmoitusta tarvitse tehdä.

Sisäpiiri-ilmoituksesta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

38 d §

Sisäpiirirekisteri

Valtion ydinjätehuoltorahaston on markkinoiden väärinkäytön ehkäisemiseksi pidettävä sisäpiiri-ilmoituksista rekisteriä (*sisäpiirirekisteri*), josta ilmenevät kunkin sisäpiiriläisen kohdalla sisäpiiriläisen, 38 c §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettun vajaavaltaisen ja 2 kohdassa tarkoitettun yhteisön tai säätiön omistamat sanotussa momentissa tarkoitettut osakkeet ja rahoitusvälineet sekä eriteltyinä hankinnat ja luovutukset. Jos tiedot saadaan 38 c §:n 6 momentin mukaisesti, sisäpiirirekisteri voidaan tältä osin muodostaa arvo-osuusjärjestelmästä saatavista tiedoista.

Sisäpiirirekisteriin merkityt tiedot on säilytettävä viisi vuotta tiedon merkitsemisestä. Jokaisella on oikeus saada kulujen korvaamista vastaan otteita ja jäljennöksiä rekisterin tiedoista. Tietojensaantioikeus ei kuitenkaan koske luonnollisen henkilön henkilötunnusta eikä osoitetta eikä muun luonnollisen henkilön kuin sisäpiiriläisen nimeä.

Sisäpiirirekisteristä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Valiokunnan mietintö TaVM 2/2021 vp

41 §

Jätehuoltovelvollisen rahasto-osuus

Rahasto-osuuteen on luettava:

1) jätehuoltovelvollisen viimeksi vahvistettu rahasto-osuus, jossa rahasto-osuutta vastaava osuus Valtion ydinjätehuoltorahaston varoista arvostetaan 4 momentin mukaisesti;

Valtion ydinjätehuoltorahastoon sovelletaan valtion talousarviosta annettua lakia (423/1988). Rahaston varat arvostetaan kuitenkin kirjanpidossa ja sen yhteydessä järjestettävässä muussa seurannassa, tilinpäätöksessä ja laskentatoimissa seuraavasti:

1) lainat jätehuoltovelvollisille tai näiden omistajille nimellisarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon;

2) euromääräiset rahavarat nimellisarvoon ja muu valuutta Euroopan Keskuspankin julkaisemaan valuuttakurssiin;

3) julkisen kaupankäynnin kohteena viranomaisen valvonnassa olevalla markkinalla Suomessa tai ulkomailla olevat osakkeet ja muut rahoitusinstrumentit, joukkovelkakirjalainat ja muut velallisen sitoumuksesta annetut arvopaperit sekä sijoitusrahasto-osuudet markkina-arvoon;

4) muu kuin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettu varallisuus kirjanpitoarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon.

Valtion ydinjätehuoltorahaston varojen arvostamisesta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

42 §

Ydinjätehuoltomaksut ja ylijäämä

Jos kalenterivuoden rahastotavoite on pienempi kuin edellisen vuoden joulukuun viimeisen päivän rahasto-osuus, tämä ylijäämä on palautettava jätehuoltovelvolliselle viimeistään saman kalenterivuoden huhtikuun ensimmäisenä arkipäivänä siltä osin kuin se ylittää suojaosuuteen tarvittavan määrän. Rahastolla jätehuoltovelvolliselta olevaa saatavaa saadaan käyttää samalle jätehuoltovelvolliselle palautettavan ylijäämän kuittaamiseen maksetuksi jätehuoltovelvolliselle annetun lainan ehtojen mukaisesti.

43 §

Vastuumäärän ja rahastotavoitteen vahvistaminen

Työ- ja elinkeinoministeriö:

1) vahvistaa kolmen vuoden välein asianomaisen kalenterivuoden lopussa kunkin jätehuoltovelvollisen rahastotavoitteen seuraaville kolmelle vuodelle, kuluvan ja kahta sitä edeltävän kalenterivuoden vastuumäärät sekä tekee päätöksen vastuumäärästä sitä seuraaville kolmelle vuodelle; tai

Valiokunnan mietintö TaVM 2/2021 vp

2) voi jätehuoltovelvollisen toiminnan alku- tai loppuvaiheessa tai muusta perustellusta syystä 1 kohdasta poiketen kunkin kalenterivuoden lopussa vahvistaa jätehuoltovelvollisen rahastota-voitteen seuraavalle vuodelle ja kuluvan kalenterivuoden vastuumäärän sekä tehdä päätöksen vastuumäärästä sitä seuraaville kahdelle vuodelle.

45 §

Vakuudet

Vakuudeksi työ- ja elinkeinoministeriö voi hyväksyä vain:

1) vakuutusyhtiölain (521/2008) 1 §:ssä tarkoitetun vakuutusyhtiön antaman luottovakuutuksen;

51 §

Valtion ydinjätehuoltorahaston voitto ja tappio

Valtion ydinjätehuoltorahaston kalenterivuoden voitolla hyvitetään tai tappiolla veloitetaan kalenterivuoden joulukuun viimeisen päivän rahasto-osuuksia ja kateosuuksia siinä suhteessa kuin vastaavat rahasto-osuudet ja kateosuudet ovat kalenterivuoden aikana olleet rahaston varoina. Kalenterivuoden voitolla hyvitetään kuitenkin rahasto-osuuksia vain siltä osin kuin voitto ylittää suojaosuuteen tarvittavan määrän. Rahasto voi rahasto-osuuksien hyvittämisen sijasta vähentää saman jätehuoltovelvollisen 42 §:n 1 momentin mukaan maksettavaksi tulevasta ydinjätehuoltomaksusta. Suhdelukuja laskettaessa vähennetään kunkin ajankohdan rahasto-osuudesta tai kateosuudesta kyseisen jätehuoltovelvollisen rahastolta saamista lainoista edellisiltä vuosilta kertynyt mutta tuona ajankohtana vielä maksamatta oleva korko.

52 §

Valtion ydinjätehuoltorahaston sijoitustoiminnan johtaminen

Johtokunnan tehtävänä on Valtion ydinjätehuoltorahaston varojen sijoitustoimintaan liittyen:

1) päättää lainojen myöntämisestä ja irtisanomisesta, tarvittaessa vakuuksien muuttamisesta rahaksi sekä lainoja koskevista yksityiskohtaisista ehdoista;

2) päättää sijoitustoiminnassa ja sijoitusten riskienhallinnassa noudatettavista periaatteista;

3) päättää sijoitustoiminnassa käytettävistä sijoitusmuodoista;

4) päättää sijoitusten jakautumisesta eri sijoitusmuotoihin ja niiden tuottotavoitteista;

5) hyväksyä vuosittain rahaston varojen sijoitussuunnitelma, jossa tulee erityisesti ottaa huomioon rahaston luonne ja sijoitustoiminnan vaatimukset sekä työ- ja elinkeinoministeriön 38 §:n 2 momentin nojalla antamat määräykset;

6) päättää varainhoitopalveluja ja sijoitustoiminnan asiantuntijapalveluja valittaessa noudatettavista periaatteista;

7) päättää varainhoitajista ja sijoitustoiminnan asiantuntijapalveluja tuottavista tahoista sekä näiden kanssa laadittavista sopimuksista;

Valiokunnan mietintö TaVM 2/2021 vp

8) päättää tarvittaessa täydentävän suojaosuuden käyttöönnotosta ja sen määrästä kunkin jätehuoltovelvollisen osalta sekä siihen luovutettujen vakuuksien palauttamisesta;

9) hyväksyä kirjalliset toimintaperiaatteet eturistiriitojen tunnistamisessa ja ehkäisemisessä noudatettavista menettelytavoista.

Lisäksi johtokunnan tehtävänä on vahvistaa periaatteet siitä, miten rahaston omistuksista muissa yhteisöissä johtuvia oikeuksia käytetään sellaisten kohdeyhteisöjen osalta, joiden osakkeet ovat kaupankäynnin kohteena säännellyllä markkinalla Euroopan talousalueella (*omistajaohjauksen periaatteet*). Omistajaohjauksen periaatteissa on kuvattava yleisellä tasolla näiden kohdeyhteisöjen osalta omistajaohjauksen liittyminen sijoitusstrategiaan, menettelytavat kohdeyhteisöjen toiminnan seuraamiseksi sijoitusstrategian kannalta merkityksellisissä asioissa, menettelytavat äänioikeuden ja muiden osakkeisiin liittyvien oikeuksien käyttämiseksi kohdeyhteisöissä sekä miten rahasto käy vuoropuhelua kohdeyhteisöjen, niiden muiden osakkeenomistajien ja sidosryhmien kanssa. Rahaston on julkistettava omistajaohjauksen periaatteet tai selvitys siitä, miksi tästä julkistamisesta poiketaan osittain tai kokonaan.

Valtion ydinjätehuoltorahastossa on sijoitusneuvottelukunta, joka valmistelee neuvoa-antavasti johtokunnalle rahaston sijoitustoiminnassa ja sijoitusten riskienhallinnassa noudatettavia periaatteita sekä suosituksia sijoitustoiminnan kehittämiseksi, sijoitusten jakautumisesta eri sijoitusmuotoihin, varainhoitopalveluista ja sijoitustoiminnan asiantuntijapalveluista. Työ- ja elinkeinoministeriö nimittää kolmeksi vuodeksi neuvottelukuntaan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja enintään kuusi muuta jäsentä, joista yhden tulee edustaa työ- ja elinkeinoministeriötä ja yhden valtiovarainministeriötä sekä enintään kolmen jätehuoltovelvollisia. Neuvottelukunnan jäsenillä tulee olla hyvä sijoitustoiminnan tai riskienhallinnan asiantuntemus. Työ- ja elinkeinoministeriön pyynnöstä Finanssivalvonnan on annettava lausunto sijoitusneuvottelukuntaan esitettävien henkilöiden sijoitustoiminnan ja riskienhallinnan asiantuntemuksesta. Työ- ja elinkeinoministeriö määrää jäsenten palkkiot.

52 a §

Valtion ydinjätehuoltorahaston varojen lainaaminen

Sellaisella jätehuoltovelvollisella, jonka rahastotavoite on vahvistettu seuraavalle kolmelle vuodelle, on oikeus saada Valtion ydinjätehuoltorahastosta turvaavia vakuuksia vastaan lainaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Jätehuoltovelvollisen tulee ilmoittaa lainausoikeuden käyttämisestä viimeistään rahaston ilmoittamana määräpäivänä. Jätehuoltovelvollisella saa olla rahastolta lainassa enintään 60 prosenttia siitä määrästä, joka saadaan vähentämällä asianomaiselle jätehuoltovelvolliselle vahvistetusta rahastotavoitteesta jätehuoltovelvollisen osuus rahaston hallinnosta ja pääoman hoidosta kalenterivuoden aikana arvion mukaan aiheutuvat kustannukset. Jos seuraavalle kolmelle vuodelle vahvistetut rahastotavoitteet poikkeavat määrältään toisistaan, käytetään määrältään pienintä rahastotavoitetta. Jos varoja on lainattu 48 §:n 2 momentin nojalla, jätehuoltovelvollisen lainausoikeus vähenee vastaavalla määrällä.

Jätehuoltovelvollisen osakkeenomistajilla on oikeus käyttää jätehuoltovelvollisen 1 momentissa tarkoitettua oikeutta siltä osin kuin jätehuoltovelvollinen ei itse sitä tee. Rahastosta osakkeenomistajille kulloinkin lainattavissa oleva määrä on lainattava niille osakkeenomistajille, jotka sitä vaativat, tarpeen vaatiessa näiden osakeomistuksien suhteessa rahaston tarkemmin määrittämällä tavalla.

Valiokunnan mietintö TaVM 2/2021 vp

Vähintään 20 prosenttia rahaston siitä varallisuudesta, joka saadaan laskemalla yhteen jätehuoltovelvollisten 1 momentin mukaisessa laskelmassa käytetyt rahastotavoitteet ja 43 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisesti vahvistetut rahastotavoitteet sekä vähentämällä tästä summasta rahaston hallinnosta ja pääoman hoidosta kalenterivuoden aikana arvion mukaan aiheutuvat kustannukset, on valtion käytettävissä ja voidaan sijoittaa Suomen valtion velkasitoumuksiin tai valtion talousarviossa siirtää rahastosta määrääjäksi valtiovarastoon. Jos varoja on siirretty valtiovarastoon, talousarvioon on vuosittain otettava määräraha rahastolle sinä vuonna takaisin siirrettävien varojen palauttamiseen ja 4 momentissa säädettyä lainan korkoa määrältään vastaavan korvauksen maksamiseen rahastolle siltä ajalta, jona rahaston varoja on ollut siirrettynä valtiovarastoon. Vähimmäisosuutta koskevan vaatimuksen täytyminen tulee varmistaa kalenterivuositain 1 päivän huhtikuuta tilanteen mukaan.

Annettaessa rahastosta 1 tai 2 momentin nojalla lainaa on lainan korko sidottava markkinoilla yleisesti noteerattavaan viitekorkoon. Rahaston pääoman arvон säilymisen ja tuoton turvaamisen niin vaatiessa sovellettavaan viitekorkoon lisätään erityinen korkomarginaali.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin varojen lainaamisesta, sovellettavasta lainan viitekorosta ja siihen lisättävästä korkomarginaalista ja muista lainojen yleisistä ehdoista sekä valtiovarastoon siirrosta.

52 b §

Valtion ydinjätehuoltorahaston varojen muu sijoitustoiminta

Valtion ydinjätehuoltorahaston on sijoitettava vähintään 20 prosenttia 52 a §:n 3 momentissa tarkoitettuun rahaston varallisuudesta muutoin kuin 52 a §:n mukaisesti ja tällöin huolehdittava sijoitusten turvaavuudesta, tuotosta ja rahaksi muutettavuudesta sekä niiden asianmukaisesta hajauttamisesta. Sijoitusten turvaavuudessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota siihen, että rahaston maksuvalmius on rahaston toimintaan nähden riittävällä tavalla turvattu. Vähimmäisosuutta koskevan vaatimuksen täytyminen tulee varmistaa kalenterivuositain 1 päivän huhtikuuta tilanteen mukaan.

Rahaston varoja ei kuitenkaan saa sijoittaa sellaisten yritysten joukkovelkakirjalainoihin, osakkeisiin, osuuksiin, velkasitoumuksiin tai vastaaviin välineisiin, joiden toimialaan kuuluu ydinenergian käyttöä. Tämä ei estä rahaston varojen sijoittamista sellaisiin sijoitusrahastolain (213/2019) 13 luvussa tarkoitettuihin sijoitusrahastoihin tai vastaaviin yhteissijoittamisen välineisiin, joissa sijoitusten osuus edellä tarkoitettujen yritysten välineisiin on vähäinen.

52 c §

Suojaaminen sijoitustoimintaan liittyviltä riskeiltä

Jätehuoltovelvollisen kalenterivuoden rahastotavoitteeseen lisätään kolmen prosentin suojaosuus. Suojaosuus katetaan ensisijaisesti 42 §:ssä tarkoitettulla ylijäämällä ja 51 §:ssä tarkoitettulla voitolla. Lisäksi jätehuoltovelvollisen on luovutettava Valtion ydinjätehuoltorahastolle 45 §:ssä säädetty ehdot täyttäviä vakuuksia siten, että maaliskuun viimeisenä päivänä vakuuksien yhteismäärä vastaa suojaosuutta siltä osin kuin siirretty ylijäämä ja voitto eivät kata sitä. Vastaavasti ne jätehuoltovelvollisen aiemmin luovuttamat vakuudet, joita ei enää tarvita suojaosuus-

Valiokunnan mietintö TaVM 2/2021 vp

den kattamiseen, on palautettava jätehuoltovelvolliselle viimeistään saman kalenterivuoden hukuun ensimmäisenä arkipäivänä.

Rahaston on seurattava riittävän tehokkaasti rahaston varojen arvon kehitystä. Jos jätehuoltovelvollisen rahasto-osuus alenee jonain ajankohtana kalenterivuoden aikana enemmän kuin viisi prosenttia verrattuna kalenterivuoden rahastotavoitteeseen, jätehuoltovelvollisen on kuukauden kuluessa asiasta tiedon saatuaan luovutettava rahastolle 45 §:ssä säädetyt ehdot täyttäviä vakuuksia siten, että näiden vakuuksien yhteismäärä sekä suojaosuuden kattamiseksi luovutetut vakuudet ja siihen siirretty ylijäämä ja voitto yhdessä rahasto-osuuden jäljellä olevan arvon kanssa vastaavat kalenterivuoden rahastotavoitetta.

Jätehuoltovelvollisen rahasto-osuus saa vuosineljänneksen lopussa olla enintään kolme prosenttia alempi kuin kalenterivuoden rahastotavoite. Jos aleneminen on tätä suurempi, jätehuoltovelvollisen on kuukauden kuluessa asiasta tiedon saatuaan luovutettava rahastolle 45 §:ssä säädetyt ehdot täyttäviä vakuuksia siten, että näiden vakuuksien yhteismäärä sekä suojaosuuden kattamiseksi luovutetut vakuudet ja siihen siirretty ylijäämä ja voitto yhdessä rahasto-osuuden jäljellä olevan arvon kanssa vastaavat kalenterivuoden rahastotavoitetta korotettuna suojaosuudella.

Jos rahasto toteaa sijoitustoimintaan liittyviä yllättäviä ja ennakoimattomia tappioriskejä taikka sellaista markkinahintoihin liittyvää poikkeuksellista vaihtelua tai epävarmuutta, joka on lisännyt tai voi lisätä hintojen vaihtelua, rahasto voi vaatia jätehuoltovelvollisia luovuttamaan rahastolle täydentävää suojaosuutta varten vakuuksia kuukauden kuluessa vaatimuksen esittämisestä. Näiden vakuuksien tulee täyttää 45 §:ssä säädetyt ehdot ja niiden yhteismäärän tulee vastata kahta prosenttia kalenterivuoden rahastotavoitteesta. Rahaston on palautettava täydentävään suojaosuuteen luovutetut vakuudet jätehuoltovelvolliselle, kun rahasto arvioi, että niihin ei enää ole tarvetta.

Rahasto vahvistaa jätehuoltovelvollisella kulloinkin rahastossa olevan suojaosuuden ja täydentävän suojaosuuden. Niiden laskemiseen sovelletaan, mitä 41 §:ssä säädetään rahasto-osuuden laskemisesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä suojaosuuden ja täydentävän suojaosuuden kattamisessa noudatettavasta menettelystä.

52 d §

Sijoitustoimintaan liittyvä valvonta

Finanssivalvonta valvoo Valtion ydinjätehuutorahaston varojen lainaamista ja muuta sijoitustoimintaa, sijoitustoimintaan liittyviltä riskeiltä suojaamista sekä sisäpiirirekisteriä ja sisäpiiri-ilmoitusta koskevien säännösten noudattamista. Finanssivalvonta on velvollinen ilmoittamaan valvonnassa havaitsemistaan puutteista työ- ja elinkeinoministeriölle. Valvonnasta säädetään lisäksi Finanssivalvonnasta annetussa laissa (878/2008).

Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä sijoitustoiminnan ja sijoitustoimintaan liittyvien riskienhallinnan järjestämisestä, sisäpiiri-ilmoituksen sisällöstä ja tekotavasta sekä sisäpiirirekisterin sisällöstä ja tietojen merkintätavasta.

Valvontamaksusta säädetään Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetussa laissa (879/2008).

Valiokunnan mietintö TaVM 2/2021 vp

53 a §

Tutkimus- ja tutkimusinfrastruktuurihankkeiden rahoittaminen

Valtion ydinjätehuoltorahasto voi myöntää avustusta sellaista tutkimustoimintaa varten, jonka tavoitteena on edistää ydinlaitosten turvallista käyttöä ja ydinjätehuollon ratkaisujen kehittymistä sekä varmistaa, että viranomaisten, ydinlaitosten haltijoiden ja jätehuoltovelvollisten saatavilla on näihin liittyen riittävästi ja kattavasti asiantuntemusta ja muuta osaamista. Lisäksi rahasto voi myöntää avustusta tällaista tutkimustoimintaa edistävää tutkimusinfrastruktuuria varten sekä mainittuja tavoitteita edistävää korkea-asteen koulutustoimintaa varten.

53 b §

Ydinlaitoksen haltijalta ja jätehuoltovelvolliselta kerättävät maksut

Toiminnanharjoittaja, jolla on lupa 11 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetun yleiseltä merkitykseltään huomattavan ydinlaitoksen käyttöön tai jolla on lupa tällaisen ydinlaitoksen rakentamiseen mutta ei vielä lupaa laitoksen käyttöön taikka jonka hakemuksesta valtioneuvosto on tehnyt tällaista ydinlaitosta koskevan periaatepäätöksen, joka on voimassa mutta johon perustuvaa lupaa laitoksen rakentamiseen ei ole myönnetty, on velvollinen suorittamaan Valtion ydinjätehuoltorahastolle 53 a §:ssä tarkoitetun toiminnan rahoittamiseksi vuosittain maksun, jonka suuruus määräytyy kunkin vuoden tammikuun 1 päivänä. Jos toiminnanharjoittajalla on tällöin voimassa oleva periaatepäätös taikka rakentamis- tai käyttö lupa, toiminnanharjoittaja on maksuvelvollinen kyseisen vuoden osalta. Periaatepäätöksen tai rakentamisluvan mukaisen hankkeen toteuttamatta jättämisestä voi ilmoittaa työ- ja elinkeinoministeriölle vuoden loppuun mennessä, jolloin maksuvelvollisuus on voimassa vielä seuraavan vuoden osalta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun maksun määrä on:

1) vuosina 2023–2025 (*maksukausi 1*) 390 euroa kultakin luvassa ilmoitetulta nimellislämpötehon megawatilta tai periaatepäätöksessä ilmoitetulta suurimman lämpötehon megawatilta tai, jos periaatepäätöksen nojalla on haettu rakentamislupaa, lupahakemuksessa ilmoitetulta nimellislämpötehon megawatilta;

2) vuosina 2026–2032 (*maksukausi 2*)

a) kultakin 1 momentin mukaan maksuvelvolliselta toiminnanharjoittajalta 320 000 euroa; sekä

b) 285 euroa kultakin 1 kohdassa tarkoitetulta lämpötehon megawatilta.

Toiminnanharjoittaja, jolle on 43 §:n 2 momentin mukaisesti vahvistettu vastuumäärä, on velvollinen suorittamaan Valtion ydinjätehuoltorahastolle 53 a §:ssä tarkoitetun toiminnan rahoittamiseksi vuosittain maksun, jonka määrä on 0,10 prosenttia maksukaudella 1 ja 0,09 prosenttia maksukaudella 2 asianomaista maksuvuotta edeltävälle vuodelle kohdistetusta vastuumäärästä.

Kun asianomainen maksukausi on päättynyt, käyttämättä jääneet varat on palautettava maksajille näiden maksamien maksujen suhteessa.

Valiokunnan mietintö TaVM 2/2021 vp

53 c §

Erillisvarallisuus

Edellä 53 b §:n 1–3 momentin mukaisesti kerätyt maksut muodostavat erillisvarallisuuden, joka on pidettävä erillään Valtion ydinjätehuoltorahaston muista varoista.

Erillisvarallisuutta vähentävät:

- 1) myönnetyt avustukset siltä osin kuin ne on maksettu;
- 2) maksuvelvollisille 53 b §:n 4 momentin mukaisesti palautetut varat;
- 3) sen tallettamisesta, hoitamisesta ja hallinnoinnista aiheutuneet kulut;
- 4) avustuspäätösten valmistelusta sekä avustusta saaneiden hankkeiden ohjauksesta ja hallinnoinnista aiheutuva kulut.

Erillisvarallisuutta kartuttavat maksujen lisäksi:

- 1) siitä saadut satunnaiset tuotot;
- 2) myönnetyt avustukset siltä osin kuin rahasto on perinyt ne takaisin;
- 3) myönnetyt avustukset siltä osin kuin ne ovat jääneet käyttämättä hankkeiden kustannusten muuttumisen tai muun vastaavan syyn vuoksi.

53 d §

Avustusten myöntäminen ja maksaminen

Valtion ydinjätehuoltorahasto voi kunakin vuonna myöntää avustuksia enintään käytettävissä olevan erillisvarallisuuden mukaan siltä osin kuin sitä ei ole sidottu jo tehdyillä avustuspäätöksillä eikä siihen sisälly rahastolle syntyneitä saatavia.

Rahasto päättää hakemusten perusteella avustusten myöntämisestä siten, että avustettavat hankkeet ovat korkeatasoisia ja edistävät kokonaisuudessaan tarkoituksenmukaisella tavalla 53 a §:ssä säädettyjä tavoitteita. Etusija annetaan hankkeille, joiden arvioidaan tuottavan laaja-alaisesti hyödynnettävää tutkimustietoa. **Ennen avustusten myöntämistä tulee avustettavista hankkeista pyytää Säteilyturvakeskuksen lausunto.** Avustusta ei kuitenkaan voida myöntää sellaisille hankkeille, jotka välittömästi liittyvät tässä laissa tarkoitettuun ydinenergian käytön valvontaan, lupakäsittelyyn tai lupahakemusaineiston valmisteluun. Avustushakemus toimitetaan työ- ja elinkeinoministeriöön.

Avustus maksetaan hakemuksesta jälkikäteen hankkeen edistymisen ja toteutuneiden, maksettujen kustannusten perusteella. Hakemus toimitetaan työ- ja elinkeinoministeriöön.

53 e §

Avustuksiin liittyvä täydentävä sääntely

Avustukseen sovelletaan lisäksi valtionavustuslakia (688/2001).

Valtion ydinjätehuoltorahasto tekee valtionavustuslaissa tarkoitetut päätökset, jotka koskevat valtionavustuksen myöntämistä, maksatusta ja takaisinperintää, sekä hoitaa valtioapuviranomaisen päätösten muutoksenhakuun liittyvät asiat. Muilta osin työ- ja elinkeinoministeriö hoitaa valtionavustuslaissa valtionapuviranomaiselle säädetyt tehtävät.

Valiokunnan mietintö TaVM 2/2021 vp

75 §

Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano

Tarkastuslaitoksen päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimelta säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019). Muutoksenhakuun sovelletaan mainittua lakia kuitenkin vain, jollei Euratom-sopimuksesta muuta johdu.

Valtioneuvoston 11 §:n nojalla tekemään periaatepäätökseen ja 46 §:n nojalla tekemään päätökseen ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Valitusoikeuteen valtioneuvoston päätöksestä, joka koskee 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua toimintaa ja johon sovelletaan kaivoslakia, sovelletaan kuitenkin, mitä valitusoikeudesta kaivoslain 165 §:ssä säädetään.

Valtion ydinjätehuoltorahaston päätökseen, joka koskee 53 b §:ssä tarkoitetun maksun perimistä, saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa. Muutoksenhakuun Valtion ydinjätehuoltorahaston 53 d §:n nojalla tekemään päätökseen sovelletaan valtionavustuslain 34 ja 35 §:ää.

Muutoksenhaussa Valtion ydinjätehuoltorahaston päätökseen on rahaston ennen oikaisuvaatimuksen ratkaisemista tai vastineen antamista valitusasiassa pyydettävä lausunto työ- ja elinkeinoministeriöltä.

Tämän lain 42 §:n, 43 §:n 2 ja 3 momentin, 44 ja 47 §:n, 49 §:n 1 momentin, 63 §:n 1 momentin 5 kohdan, 66 ja 68 §:n nojalla annettu päätös sekä 52 a §:n 1—3 momentissa, 52 b, 52 c ja 53 b §:ssä säädettyä asiaa koskeva päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Edellä 65 §:n nojalla annetussa päätöksessä voidaan määrätä, että se voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 43 §:n 2 momenttia ja 52 a–c §:ää sovelletaan kuitenkin vasta 1 päivästä tammikuuta 2022, 53 a–53 e §:ää ja 75 §:n 5 momenttia 1 päivästä tammikuuta 2023 sekä 75 §:n 7 momenttia 1 päivästä tammikuuta 2022 ja, siltä osin kuin se koskee 53 b §:ää, 1 päivästä tammikuuta 2023. Tällä lailla kumottavaa 82 §:n 5 kohtaa sovelletaan 31 päivään joulukuuta 2021. Vuonna 2022 vastuumäärä vahvistetaan tämän lain 43 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan vain kuluvan kalenterivuoden osalta ja jätehuoltovelvolliselle tämän lain 52 a §:n mukaisesti myönnetyn lainan laina-aika on yksi vuosi. Jos Valtion ydinjätehuoltorahaston tulos vuonna 2021 on voitollinen, voitolla hyvitetään rahasto-osuuksia vain siltä osin kuin voitto ylittää vuonna 2022 suojaosuuteen tarvittavan määrän.

Valtion ydinjätehuoltorahaston nykyinen johtokunta jatkaa, kunnes uusi johtokunta on nimetty tämän lain 38 a §:n mukaisesti. Vastaavasti rahaston toimitusjohtaja ja muu henkilökunta jatkavat, kunnes uusi toimitusjohtaja ja muu henkilökunta on määrätty tämän lain 38 b §:n mukaisesti.

Tämän lain 38 c §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun tilintarkastajan ja tilintarkastusyhteisön toimihenkilön tulee tehdä 38 c §:ssä tarkoitettu sisäpiiri-ilmoitus kolmen kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

2.

Laki

Finanssivalvonnasta annetun lain 4 ja 71 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 4 §:n 6 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1442/2016, sekä
lisätään 71 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 752/2012, 611/2014, 651/2014, 1198/2014, 505/2015, 520/2016, 1442/2016, 446/2017, 1071/2017, 402/2018, 574/2019 ja 569/2020, uusi 11 f kohta seuraavasti:

4 §

Valvottavat

Finanssivalvonta valvoo valtion eläkerahaston ja Valtion ydinjätehuoltorahaston sijoitustoimintaa sekä sisäpiirirekisteriä ja sisäpiiri-ilmoitusta koskevien säännösten noudattamista, Kevanin eläkelaitoksen rahoitustoiminnan suunnittelua ja sijoitustoimintaa sekä sisäpiirirekisteriä ja sisäpiiri-ilmoitusta koskevien säännösten noudattamista sekä kirkon eläkerahastoa. Valvontatehtävistä säädetään lisäksi valtion eläkerahastosta annetussa laissa (1297/2006), ydinenergialaissa (990/1987), Kevasta annetussa laissa (66/2016) ja kirkkolaisissa (1054/1993).

71 §

Oikeus ja velvollisuus luovuttaa tietoja

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, Finanssivalvonnalla on oikeus luovuttaa salassapitosäännösten estämättä tietoja:

11 f) työ- ja elinkeinoministeriölle sen ydinenergialain 7 luvussa säädettyjen tehtävien hoitamista varten;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetun lain (879/2008) 1 §:n 1 momentin 1 kohta, 4 §:n 1 momentti ja 5 §:n 1 momentti,
sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 1 momentin 1 kohta laissa 302/2019 sekä 4 §:n 1 momentti ja 5 §:n 1 momentti laissa 1076/2017,
seuraavasti:

1 §

Maksuvelvollinen

Finanssivalvonnan valvontamaksun on velvollinen suorittamaan:

1) Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu valvottava, 5 momentissa tarkoitettu ulkomaisen valvottavan sivuliike, 6 momentissa tarkoitettu rahasto ja eläkelaitos sekä 5 §:n 36 kohdassa tarkoitettu kolmannen maan yritys, joka tarjoaa palveluja sivuliikettä perustamatta;

4 §

Suhteellinen valvontamaksu

Suhteellisen valvontamaksun maksuperuste ja maksun määrä prosentteina maksuperusteesta sekä maksun suorittamiseen velvolliset määräytyvät seuraavasti:

Maksuvelvollinen	Maksuperuste	Maksun määrä prosentteina maksuperusteesta
luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (610/2014) tarkoitettu talletuspankki	taseen loppusumma	0,0027
luottolaitostoiminnasta annetussa laissa tarkoitettu luottoyhteisö	taseen loppusumma	0,0027

Valiokunnan mietintö TaVM 2/2021 vp

maksulaitoslaissa tarkoitettu muu maksulaitos kuin sähkörahayhteisö	liikevaihto	0,24
maksulaitoslaissa tarkoitettu sähkörahayhteisö	taseen loppusumma	0,0027
vakuutusyhtiölaissa (521/2008) tarkoitettu vahinkovakuutusyhtiö	taseen loppusumma x 4	0,0027
vakuutusyhtiölaissa tarkoitettu henkivakuutusyhtiö	taseen loppusumma	0,0027
vakuutusyhtiölaissa tarkoitettu erillisyhtiö	taseen loppusumma	0,0027
työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa (354/1997) tarkoitettu työeläkevakuutusyhtiö	taseen loppusumma	0,0027
vakuutusyhdistyslaissa (1250/1987) tarkoitettu vakuutusyhdistys	taseen loppusumma x 4	0,0027
eläkesäätiölaissa tarkoitettu eläkesäätiö	taseen loppusumma	0,0027
vakuutuskassalaissa tarkoitettu eläkekassa	taseen loppusumma	0,0027
vakuutuskassalaissa tarkoitettu sairauskassa	taseen loppusumma x 4	0,0027
vakuutuskassalaissa tarkoitettu muu vakuutuskassa kuin eläkekassa tai sairauskassa	taseen loppusumma	0,0027
maatalousyrittäjän eläkelaiissa (1280/2006) tarkoitettu Maatalousyrittäjien eläkelaitos	taseen loppusumma	0,0027
merimieseläkelaiissa (1290/2006) tarkoitettu Merimieseläkekassa	taseen loppusumma x 0,4	0,0027
työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998) tarkoitettu työttömyysvakuutusrahasto sekä Koulutusrahasto	taseen loppusumma	0,0027
Tapaturmavakuutuskeskus, Liikennevakuutuskeskus, Potilasvakuutuskeskus, Ympäristövakuutuskeskus ja työttömyyskassalaissa (603/1984) tarkoitettu työttömyyskassojen tukikassa	taseen loppusumma x 4	0,0027
valtion eläkerahastosta annetussa laissa (1297/2006) tarkoitettu valtion eläkerahasto, ydinenergialaissa (990/1987) tarkoitettu Valtion ydinjätehuoltorahasto, Kevasta annetussa laissa (66/2016) tarkoitettu Keva-niminen eläkelaitos ja kirkkolaiissa (1054/1993) tarkoitettu kirkon eläkerahasto	taseen loppusumma x 0,4	0,0027
ulkomaisen ETA-luottolaitoksen luokan I sivuliike	ETA-luottolaitoksen sivuliikkeen laskennallisen taseen loppusumma	0,0009
ulkomaisen ETA-luottolaitoksen luokan II sivuliike	ETA-luottolaitoksen sivuliikkeen laskennallisen taseen loppusumma	0,0014

Valiokunnan mietintö TaVM 2/2021 vp

ulkomaisen ETA-luottolaitoksen luokan III sivuliike	ETA-luottolaitoksen sivuliikkeen laskennallisen taseen loppusumma	0,0018
kolmannen maan luottolaitoksen sivuliike	kolmannen maan luottolaitoksen sivuliikkeen laskennallisen taseen loppusumma	0,0027
muun kuin sähkörahayhteisöä vastaavan ulkomaisen maksulaitoksen sivuliike, jonka kotivaltio kuuluu Euroopan talousalueeseen	liikevaihto	0,10
sellaisen sähkörahayhteisöä vastaavan ulkomaisen maksulaitoksen sivuliike, jonka kotivaltio kuuluu Euroopan talousalueeseen	taseen loppusumma	0,0009
sijoitusrahastolaissa tarkoitettu rahastoyhtiö	rahastoyhtiön Suomessa hallinnoimien sijoitusrahastojen varojen yhteismäärä	0,0021
lisämaksu rahastoyhtiölle, joka tarjoaa omaisuudenhoitoa tai sijoitusneuvontaa	omaisuudenhoidon ja sijoitusneuvonnan liikevaihto	0,32
vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa tarkoitettua toimiluvan saanut vaihtoehtorahastojen hoitaja	vaihtoehtorahastojen hoitajan Suomessa hoitamien vaihtoehtorahastojen varojen yhteismäärä	0,0021
lisämaksu vaihtoehtorahastojen hoitajalle, joka tarjoaa vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain 3 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua palvelua tai 3 luvun 3 §:ssä tarkoitettua liitännäispalvelua	näiden palvelutoimintojen liikevaihto	0,32
yhteisö, joka Suomessa toimiluvan nojalla sekä hallinnoi sijoitusrahastoa että hoitaa vaihtoehtorahastoa	Suomessa hallinnoitujen sijoitusrahastojen ja hoidettujen vaihtoehtorahastojen varojen yhteismäärä	0,0021
kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa tarkoitettu pörssi	liikevaihto	1,24 ja vähintään 50 000 euroa
sijoituspalvelulaissa (747/2012) tarkoitettu muu sijoituspalveluyritys kuin mainitun lain 6 luvun 1 §:n 3—6 momentissa tarkoitettu sijoituspalveluyritys	liikevaihto	0,32
sijoituspalvelulain 6 luvun 1 §:n 3—5 momentissa tarkoitettu sijoituspalveluyritys	liikevaihto	0,10
työttömyyskassalaissa tarkoitettu työttömyyskassa	jäsenmaksutulo	0,63
ulkomaisen ETA-sijoituspalveluyrityksen sivuliike	liikevaihto	0,14
kolmannen maan sijoituspalveluyrityksen sivuliike	liikevaihto	0,32

Valiokunnan mietintö TaVM 2/2021 vp

sellaisen ulkomaisen ETA-rahastoyhtiön sivuliike, joka ei hallinnoi Suomessa sijoitusrahastoa	liikevaihto	0,14
sellaisen ulkomaisen ETA-rahastoyhtiön sivuliike, joka hallinnoi Suomessa sijoitusrahastoa	ulkomaisen rahastoyhtiön Suomessa hallinnoimien sijoitusrahastojen varojen yhteismäärä	0,0017
ulkomainen ETA-rahastoyhtiö, jolla ei ole Suomessa sivuliikettä ja joka hallinnoi Suomessa sijoitusrahastoa	ulkomaisen rahastoyhtiön Suomessa hallinnoimien sijoitusrahastojen varojen yhteismäärä	0,0017
lisämaksu vaihtoehtorahastojen hoitajalle, jonka hoitama vaihtoehtorahasto on sijoittautunut ETA-valtioon tai kolmanteen maahan	vaihtoehtorahastojen hoitajan ulkomailla hoitamien vaihtoehtorahastojen varojen yhteismäärä	0,0010
sellaisen ETA-vaihtoehtorahastojen hoitajan sivuliike, joka ei hoida Suomessa vaihtoehtorahastoa	liikevaihto	0,14
sellaisen ETA-vaihtoehtorahastojen hoitajan sivuliike, joka hoitaa Suomessa vaihtoehtorahastoa	ETA-vaihtoehtorahastojen hoitajan Suomessa hoitamien vaihtoehtorahastojen varojen yhteismäärä	0,0017
ETA-vaihtoehtorahastojen hoitaja, jolla ei ole Suomessa sivuliikettä ja joka hoitaa Suomessa vaihtoehtorahastoa	ETA-vaihtoehtorahastojen hoitajan Suomessa hoitamien vaihtoehtorahastojen varojen yhteismäärä	0,0017
kolmanteen maahan sijoittautuneen vaihtoehtorahastojen hoitajan sivuliike	liikevaihto	0,32
kolmannen maan vakuutusyhtiön sivuliike	vakuutusmaksutulo	0,029

--

5 §

Suhteellista valvontamaksua maksavan perusmaksu

Edellä 4 §:ssä tarkoitetun suhteellisen valvontamaksun lisäksi maksettavan perusmaksun määrä euroina sekä maksun suorittamiseen velvolliset määräytyvät seuraavasti:

Valiokunnan mietintö TaVM 2/2021 vp

Maksuvelvollinen	Perusmaksu euroina
liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annetussa laissa (1501/2001) tarkoitettu liikepankki, säästöpankkilaissa (1502/2001) tarkoitettu säästöpankkiosakeyhtiö sekä osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetussa laissa (423/2013) tarkoitettu osuuspankkiosakeyhtiö	6 420
muu luottolaitos	2 140
lisämaksu luottolaitokselle, jonka palkkiotuottojen määrä on suurempi kuin rahoituskate	9 630
maksulaitos	2 140
vakuutusyhtiö	6 420
vakuutusyhtiölaissa tarkoitettu erillisyhtiö	2 140
vakuutusyhdistys	1 070
eläkesäätiö ja eläkekassa	1 284
muu vakuutuskassa kuin eläkekassa	856
työttömyyskassa	6 420
Maatalousyrittäjien eläkelaitos, Merimieseläkekassa, työttömyysvakuutusrahasto ja Koulutusrahasto	6 420
Tapaturmavakuutuskeskus, Liikennevakuutuskeskus, Potilasvakuutuskeskus, Ympäristövakuutuskeskus ja työttömyyskassojen tukikassa	1 284
valtion eläkerahasto, Valtion ydinjätehuoltorahasto, Keva-niminen eläkelaitos ja kirkon eläkerahasto	16 050
kolmannen maan luottolaitoksen sivuliike	3 210
ulkomaisen ETA-luottolaitoksen luokan I sivuliike	2 140
ulkomaisen ETA-luottolaitoksen luokan II sivuliike	3 210
ulkomaisen ETA-luottolaitoksen luokan III sivuliike	4 301
rahastoyhtiö	4 280

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
 Valtion ydinjätehuoltorahaston valvontamaksu peritään vuonna 2021 siinä suhteessa kuin laki on vuonna 2021 voimassa.

Valiokunnan mietintö TaVM 2/2021 vp

Helsingissä 10.2.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Juhana Vartiainen kok
varapuheenjohtaja Hanna Kosonen kesk
jäsen Atte Harjanne vihr
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Pia Kauma kok
jäsen Matias Mäkyne sd
jäsen Sakari Puisto ps
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Janne Sankelo kok
jäsen Hussein al-Tae sd
jäsen Veikko Vallin ps
jäsen Tuula Väättäin sd
jäsen Johannes Yrttiaho vas
varajäsen Raimo Piirainen sd
varajäsen Heikki Vestman kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller